

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

**הכהונה לעתיד לבא
לפרשת בהר**

בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי הַנִּלְחָמִים עָלֶיךָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרֶעֶב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנֵּה רֵאָה. וְאַתָּה אִמְרַתְּ אֵלַי הִ' אֱלֹהִים קִנְיָה לְךָ הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף וְהִעַד עֲדִים וְהִעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים. וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. הֲנִי אֲנִי יְהִי אֶלְקֵי כָל בָּשָׂר הַמִּמְּנִי יִפְּלֹא כָּל דְבָר.

2. המשגיח הרב אברהם ריבלין שליט"א:

הסיפא של דברי ירמיהו קשה מאוד. "ואדע כי דבר ה' הוא" וכי היה לירמיהו ספק בנבואתו? "כי הנה הנביאים לא היו מסופקים בנבואתם. והנבואה תודיעם שהיא נבואה בחוזה ההרגשה" (לשון האברבנאל) ואין הנביא צריך לחכות למימוש הנבואה כדי לומר "ואדע כי דבר ה' הוא"?

3. האברבנאל:

"ואם ישאלו במה יבדיל ויכיר החולם בתוך שנתו ורואה מראות. אם הוא מפועל הדמיון לבד או אם הוא משפע השם יתברך... ובמה ידע הנביא אשר חלם אם הוא נבואי אם לא – זו באמת שאלה עמוקה בעיני הנבואה וכבר נשאלתי עליה ממשכילי בני עמנו. הנה להשיב על השאלה הזאת אמר ה' "מה לתבן את הבר, הלא כה דברי כאש וכפטיש יפוצץ סלע".

ואמנם במה יכיר האדם החולם, אם חלומו פשוט אנושי או אם הוא נבואי, כתב הרב המורה בפרק מ"ה ח"ב שהנבואה תודיע לנביא שהיא נבואה.

וכבר טעו אנשים חכמים בהבנת זה המאמר שחשבו שהיה כוונת הרב, שהחולם הנבואי יודיעו בו לנביא החולם שהוא נבואה, ואין הדבר כן. כי מי המונע, שיחלום אדם בחלום הפשוט כאילו איש או מלאך אומר אליו: "דע שאין זו נבואה" או: "דע שהיא נבואה"? – אבל אמיתת זה הוא, שהוא העצמי בזה הוא חוזה ההרגש בדמיון בעת הנבואה, כי כמו שבהיות האדם ער ירגיש במה שיראה בחושו הרגש עצום על מה שידמה ויחשב בדמיונו כשהוא ער ואינו ישן, כך יש יתרון גדול מופלג להרגש הדמיון הנבואי בחלום של נבואה על

1. ההפטרה:

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר. הֲנִי חֲנֻמָּאֵל בְּךָ שְׁלֹם דָּדָךְ בָּא אֵלַיךְ לֵאמֹר קִנְיָה לְךָ אֶת שְׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנַתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוּת. וְיָבֹא אֵלַי חֲנֻמָּאֵל בְּךָ דָּדִי כְדָבַר ה' אֵל חֲצַר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קִנְיָה נָא אֶת שְׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנַתוֹת אֲשֶׁר בְּאַרְץ בְּנִימִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קִנְיָה לְךָ וְאָדַע כִּי דְבַר ה' הוּא. וְאֶקְנֶה אֶת הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנֻמָּאֵל בְּךָ דָּדִי אֲשֶׁר בְּעֲנַתוֹת וְאֲשַׁקְּלָה לּוֹ אֶת הַכֶּסֶף שְׂבָעָה שְׁקָלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף. וְאֶכְתֹּב בְּסֵפֶר וְאַחֲתָם וְאַעֲד עֲדִים וְאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בְּמֵאזָנָיִם. וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת הַחֲתוּם הַמַּצּוּה וְהַחֲקִים וְאֶת הַגְּלוּי. וְאֶתֶּן אֶת הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה בֶּן מַחְסִיָּה לְעִינֵי חֲנֻמָּאֵל דָּדִי וְלְעִינֵי הָעֲדִים הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעִינֵי כָּל הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּחֲצַר הַמִּטְרָה. וְאַצּוּה אֶת בְּרוּךְ לְעִינֵיהֶם לֵאמֹר. כֹּה אָמַר יְהִי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת הַסִּפְרִים הַגְּאֻלָּה אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכַלֵּי חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים. כִּי כֹה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בְּתִים וְשָׂדוֹת וְכֶרְמִים בְּאַרְץ הַזֹּאת.

וְאֶתְפַּלֵּל אֵל ה' אַחֲרֵי תִתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל בְּרוּךְ בֶּן נְרִיָּה לֵאמֹר. אָהָה אֲדַלְּנִי ה' הֲנִי אֶתָּה עֲשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּכַחַד הַגְּדוּל וּבְזֶרְעַד הַנְּטוּיָה לֹא יִפְּלֹא מִמֶּךָ כָּל דְבָר. עֲשֵׂה חֵסֶד לְאֲלֹפִים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אָבוֹת אֶל חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הַאֵל הַגְּדוּל הַגְּבוּר ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ. גְּדַל הַעֲצָה וְרַב הַעֲלִילָיָה אֲשֶׁר עִינִיךָ פָּקְחוֹת עַל כָּל דָּרְכֵי בְּנֵי אָדָם לְתֵת לְאִישׁ כְּדָרְכֵו וְכִפְרֵי מַעַלְלָיו. אֲשֶׁר שָׁמַתְּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּאַרְץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וּתְעַשֶׂה לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה. וְתַצֵּא אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֲזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גְדוֹל. וְתִתֶּן לָהֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאָבוֹתֶם לְתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ. וְיָבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ וּבְתוֹרֹתֶיךָ לֹא הִלְכוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וְתִקְרָא אֹתָם אֶת כָּל הַרְעָה הַזֹּאת. הֲנִי הַסְּלֵלוֹת בָּאוּ הִעִיר לְלַכְדָּה וְהִעִיר נִתְּנָה

9. הרב יונה גודמן :

הסדר בו הסתדר לוח השנה היהודי-ישראלי בדורנו הוא מופלא לא משנה מה הסיבות שגרמו לכך שזהו כעת מבנה הלוח, יש בו משמעות רוחנית וחינוכית עמוקה. רצף הימים הוא סיפור חיינו בדור הזה: מלידתנו כעם וראשית חירותנו, דרך זוועת הגלות הנוראה שמקופלת ביום השואה; המחיר של עצמאותנו שמבוטא ביום הזיכרון; הבנת ערך עצמאותנו ביום העצמאות והמשך הטיפוס לקודש של יום ירושלים עד קבלת תורה במעמד הר סיני.....

מעבר למשמעות החינוכית האישית של "עשרת ימי תשועה" שאנו ניצבים בתוכם, יש משמעות להתבונן עם ילדינו, דווקא בימים אלו, על קבוצות אחרות בעם ועל תפיסתם את יהדותם. זאת במגמה "לסייע לילדינו לרצות לסייע ליהודים אחרים להרים את הראש, להביט מעבר לאופק, ולבחור להמשיך לטפס יחד, כולנו כאחד, את כל הדרך עד קבלת תורה. טיפוס של עם גאה אל ובתוך ארצו הנבחרת, הבחור בשמחה לצעוד אל עבר תורתו וייעודו."

10. תהלים קכו א :

"שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ד' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֻלְמִים"

11. האבן-עזרא :

"בשוב ד' שבותם כן יאמר ישראל, אין אדם רואה בהקיץ הפלא הזה, רק בחלום."

12. הרד"ק בשם אביו :

"כחלום יעוף יהיה בעינינו צרת הגלות, מרוב השמחה שתהיה לנו בשובנו לארצנו."

13. המאירי :

"שלא נתייאש מן הגאולה, אבל דעתנו ולבנו עליה תמיד, ואמר שבעודנו בגלות אנחנו כחולמים עניין הגאולה."

14. הרב דרוקמן :

התעוררות זו חשובה במיוחד כיום, כאשר רוב הציבור במדינת ישראל נולד במציאות של מדינה והיא עבורו עובדה קיימת; כאילו אף פעם לא היה אחרת. רוב האנשים החיים כיום במדינה לא חשים בפועל כל שינוי, וחיים באותה מציאות מאז שהם זוכרים את עצמם. מאידך, הם רואים כמו כולנו את הבעיות המרובות, הקשיים הגדולים והסיבוכים. דווקא אנחנו חייבים ביום העצמאות להתרומם מעל לכל הבעיות, כדי שנוכל להיפגש עם האור הגדול שמאיר מעצם תקומתה של מדינת ישראל.

הרגש הדמיון הבלתי נבואי בחלום הפשוט. כי כמו שיבדיל האדם ביקיצתו מהדבר המוחש להמדומה, כן יבדיל הנביא בהיותו ישן בין החלום הנבואי לשאינו נבואי, הכל כפי חוזק ההרגש וחולשתו... ועל זה באמת אמר הרב המורה, כי הנבואה תודיע שהיא נבואה. רוצה לומר שבחוזק ויתרון הרגשתה תודיע לנביא שהיא נבואה בענין שלא יספק כללה בענינה.

4. הרב תמיר גרנות :

"...נתבונן במהותה של החויה אותה חווה יעקב אבינו. הוא חולם חלום; אנו יודעים שחלומות יוסף (בפרק לז) נתקבלו באופן אמביוולנטי על ידי יעקב עצמו: האם יש אמת בחלום?

לשון אחר - האם זהו חלום שמקורו מהרהורי לבו של החולם, או שהחלום הוא מדיום של התגלות אלוקית? התמונה אותה רואה יעקב היא תמונה של התגלות. אולם, הוא אינו יכול להיות בטוח איזה תוקף יש לתמונה שראה - האם היא אמיתית?

5. בראשית כ"ח כ' :

"וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יְהִי אֱלֹקִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדַרְךָ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: וְשָׁבְתִי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹקִים."

6. האברבנאל במקום :

איך נעשה בנדר הזה עובד על מנת לקבל פרס באומרו: "אם יהיה אלהים עמדי ושמרני ונתן ליי" כך וכך אז יהיה לי לאלוהים; מכלל שאם לא יעשה לו כל זה, לא יהיה לו לאלוקים ולא יעבדהו? ולא עשה אברהם זקנו כן, אבל נתנסה כמה פעמים ועמד בהם.

7. הגמרא יומא ס"ט :

"למה נקרא שמם אנשי כנסת הגדולה, שהחזירו עטרה ליושנה משה אמר הקל הגדול הגיבור והנורא, ובא ירמיהו ואמר: נכרים מקרקרים בהיכלו, איה נוראותיו?"

8. הרב אברהם שפירא זצ"ל :

ובענייני הגאולה העתידה צריך הסתכלות והבנה מיוחדת. אנשי כנסת הגדולה הם אלו שהבינו בכוח תורה שבעל פה שיש בהם, שיש להחזיר עטרה ליושנה ושגבורותיו של ד' מתגלות גם בשעת ההסתר בזמנים קשים, בזמנים שעננים ממלאים את ההיכל, 'הן הן גבורותיו'. ומשום כך אמר ירמיהו: 'ואדע כי דבר ד' הוא' וביאורו כפי שהגמ' אומרת במסכת שבת (קל"ח ע"ב) 'דבר ד' זו הלכה דבר ד' זו הגדה דבר ד' זה הקץ' ופרשי' (שם) 'זה הקץ - לא ידענא מהיכא'. ונראה להסביר כי המקור ל'ידבר ד' זה הקץ' הוא מפרשה זו של ירמיהו 'ואדע כי דבר ד' הוא' דהיינו שכאן יש 'דבר ד' זה הקץ' ולא ככל שאר דברי הנבואות.